

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle

Asia: Suomen Rehtorit ry lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 ja erityisesti sen kohdasta 29.20 (Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus).

Viite: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Suomen Rehtorit ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 ja erityisesti sen kohdasta 29.20 (Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus).

Suomen Rehtorit ry tukee talousarviossa esitettyjen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden asettelua, ammatillisen koulutuksen toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita, lukiokoulutuksen toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita sekä tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita, jotka on laadittu kokonaisvaltaisen kehittämistyön näkökulmasta. Tavoitteet tukevat myös varhaiskasvatukselle sekä esi- ja perusopetukselle asetettuja kehittämistavoitteita ja muodostavat niiden kanssa jatkumoa. Painopiste tavoitteiden asettelussa on yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavien taitojen kehittämisessä sekä lasten ja nuorten yhdenvertaisuuden edistämisessä.

Tuloksellisuuden tavoitteiden lisäksi talousarviossa vuodelle 2025 tuodaan esille useita opetuksen ja koulutuksen alaan liittyvien kehittämishankkeiden talousvaikutuksia. Näiden osalta Suomen Rehtorit ry on keväällä 2024 antanut pyynnöstä lausunnon koskien ylioppilastutkinnon suomi toisena kielenä ja kirjallisuus sekä ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeiden uudistamisesta sekä lukiolakia koskevasta kehittämistyöstä. Lisäksi järjestö on pyynnöstä antanut keväällä 2023 lausunnon koskien tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen perusteiden muutoksesta ja kannattanut näitä valmisteluja monelta osin. Näissä lausunnoissa järjestö on jo tuonut esille näkökulmia, jotka ovat edelleen järjestön näkemyksen mukaan asiallisia.

Järjestö on aiemmin lausunut tukevansa tavoitetta vahvistaa oppimisen ja koulunkäynnin tuen yhtenäistämistä sekä selkeyttämistä varhaiskasvatuksesta toisen asteen koulutukseen. Tiedonsiirron vahvistaminen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen välillä on järjestön näkemyksen mukaan kannatettavaa niin perusopetuksen kuin lukiokoulutuksen näkökulmasta. Kannatettavana on pidetty myös tavoitetta säätää opiskelijan oikeudesta tukiopetukseen aiempaa vahvemmin. Suomen Rehtorit ry on ilmaissut tukevansa myös tavoitetta kehittää ylioppilastutkintoa vastaamaan paremmin tulevaisuuden työelämätaitoja ja opiskelijoiden opintojen monipuolistumista. Järjestö on kiittänyt myös pyrkimystä ylläpitää valtakunnallisesti kattava lukioverkko nykytilanteessa, jossa syntyvyyden laskun ja negatiivisen muuttoliikkeen seuraukset haastavat lukiodien ylläpitämistä erityisesti reuna-alueilla. Näihin liittyvistä talousvaikutuksista Suomen Rehtorit ry jo aiemmin lausunut pitävänsä tärkeänä, että kehittämistyössä kiinnitetään erityistä huomiota muutosten kustannusvaikutuksiin ja esitetyn rahoituspohjan realistisuuteen.

Tavoitteen asettelun kannatettavuudesta huolimatta Suomen Rehtorit ry haluaa tuoda kuitenkin esille myös huolensa lakimuutosten toteuttamiseen varattujen määrärahojen osalta.

Kokonaisuutena sekä ammatillisen koulutuksen että lukiokoulutuksen tuen vahvistamisen vaikutus rahoitusjärjestelmään on Suomen Rehtorit ry:n näkemyksen mukaan arvioitu liian pieneksi, etenkin suhteessa normien keventämisestä arvioiden mukaan tuleviin säästöihin. Lukiokoulutuksen rehtorien näkökulmasta tuen toteuttamiseen liittyvien selvitysten, arviointien, kirjaamisten ja hallinnollisten päätösten aiheuttama lisätyö on merkittävästi suurempi kuin esitys antaa ymmärtää. Tätä lisääntynyttä työmäärää ei ole kuitenkaan realistisesti huomioitu talousarviossa vuodelle 2025 siinä määrin kuin järjestö sen näkee vaikuttavan.

Suomen Rehtorit ry kannattaa yleisellä tasolla talousarviossa esille nostettua tavoitetta normien keventämisestä. Ammatillisen koulutuksen osalta tavoite on luopua osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmasta sekä keventää henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelmaa. Lukiokoulutuksessa on tavoitteena keventää kodin ja koulun yhteistyötä sekä luopua opetussuunnitelmaan perustuvasta vuosisuunnitelmasta. Näiden keventämisten yhteiseksi talousvaikutukseksi on arvioitu 4 480 000 e. Suomen Rehtorit ry pitää tätä arviota epärealistisena ja nostaa esille huolen mahdollisesta talouden ylityksestä.

Talousarvion tavoitteissa esitetyn mukaisesti myös järjestön näkee kannatettavana sen, että tavoitteena on huomioida lukiokoulutuksen saavutettavuutta ja tukea erityisesti reuna-alueiden haastavassa tilanteessa olevia yksiköitä.

Järjestelmän uudistus vaikuttaa kuitenkin negatiivisesti useisiin kymmeniin koulutuksen järjestäjiin, mikä myös valmistelussa on tunnistettu ja todettu. Määrä on suomalaisen lukiokoulutuksen kentällä merkittävä. Suomen Rehtorit ry on jo aiemmin edellyttänyt rahoitusjärjestelmän uudistuksen kohtelevan koulutuksen järjestäjiä yhdenvertaisesti. Tämä yksittäisiin koulutuksen järjestäjiin vaikuttava yksityiskohta ei kuitenkaan tule esille talousarvioin 2025 perusteluissa tai tuloksellisuuden tavoitteiden asettelussa.

Muutos ei myöskään huomioi niitä lukioita, joissa opetus toteutuu tiivistä perusopetuksen kanssa, yhteisen virkarakenteen turvaamana. Näiden lukioiden osalta rahoituspohjaa olisi ollut syytä uudistaa tiiviimmin perusopetusta koskevan rahoituspohjan uudistamisen kanssa ja varmistaen se, että näihin kohdennetut valtionosuudet tulevat käytetyksi kokonaisuutena juuri niihin tarkoitettuihin kohteisiin.

Rahoitusvaikutuksissa ei ole järjestön näkemyksen mukaan riittävästi huomioitu oppimisen tuen muutosten vaikutusta täydennyskoulutustarpeisiin, henkilöstön ja rehtorin työmäärän kasvuun ja siitä tuleviin kustannuksiin eikä tutkinnon rakenteen ja sisällön muutosten tuottamista vaikutuksista erityisesti valmistelutyön ja koulutuksen osalta.

Järjestö nostaa siten esille huolen, että arvio talousvaikutuksista voi osoittautua liian pieneksi. Järjestö edellyttää tilannetta seurattavan ja kustannusten vaikutuksia tosiasiallisesti kompensoitavan valtion taholta myös mahdollisissa ylitystilanteissa.

Suomen Rehtorit ry
Finlands Rektorer rf

Suomen Rehtorit ry
Rautatieäisenkatu 6, 00520 Helsinki

Kokonaisuutena Suomen Rehtorit ry kiittää talousarvion laadintaa kokonaisvaltaisesta ammatillisen ja lukiokoulutuksen sekä tutkintoon valmentavan koulutuksen tuloksellisuuden tavoitteiden asettelusta sekä pyrkimyksestä kehittää sekä lukiokoulutusta että ammatillista koulutusta opiskelijälähtöisemmäksi ja entistä enemmän yhteiskunnan tarpeita vastaavaksi. Järjestö esittää kuitenkin huolensa talousvaikutusten realistisuudesta ja valtion taholta tulevan rahoituksen riittävydestä koulutuksen toteuttamiseen laadukkaasti.

Helsingissä 8.10.2024

Antti Ikonen
puheenjohtaja
Suomen Rehtorit ry